

СТ А Н О В И Щ Е

във връзка със защита на дисертация
за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“
по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка
(Застраховане)“

Автор на становището: доц. д-р Жельо Стойчев Христозов – ВУЗФ, София

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед № 612/04.07.2018 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, с което съм определен за външен член на научното жури във връзка с дисертационния труд „Застрахователно-техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите“ с автор Павел Валериев Димитров и научен ръководител доц. д-р Румен Ерусалимов за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (застраховане)“.

Като член на научното жури получих достъп до всички документи и материали по защитата, които са оформени грижливо и дават възможност за обективна и пълна оценка на дисертационния труд в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му и Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет на научното изследване са методите за формиране на застрахователно техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Обемът на дисертационния труд е 190 (сто и деветдесет) страници и съдържа: увод, три глави, заключение, декларация за оригиналност и достоверност, списък на цитираната и използвана литература. Докторантът е изучил и познава добре литературата по проблема, като са използвани и коректно цитирани общо 50 източника, от които: 34 български литературни източника, 4 чуждестранни литературни източника, 8 нормативни източника и 4 интернет източника.

Структурата, която предлага докторант Павел Димитров, следва логиката на изследвания проблем. Работата е със стегната структура, съразмерност между отделните глави, точки и подточки, с доказани връзки и зависимости между отделните части и е изградена на принципа от общото към частното.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертационния труд проблем

Представената дисертация е особено актуална със спецификата на изследваната проблематика, съдържанието си и приложените изследователски подходи и методи. Тя обективно и реално представя качествата, уменията и възможностите на докторанта като изследовател, аналитик и професионалист в конкретната област на науката и практиката.

Дисертационният труд е ориентиран и апробиран чрез реални данни и индикатори, валидни за българската застрахователна практика и в частност за застрахователно дружество „Лев Инс“ АД. Дисертацията е посветена на особено актуалния, дискуссионен и твърде деликатен проблем относно заделянето от застрахователните дружества на застрахователно-технически резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Актуалността на разглежданата проблематика се определя от настъпилите през последните години съществени законодателни и регулативни промени, които засягат в голяма степен заделянето на техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и въведения нов динамичен начин за определяне на платежоспособността на застрахователните дружества, а именно „Платежоспособност II“.

Още във въведението на дисертацията ясно и точно са изложени обектът, предметът, целите и задачите. Ясно е формулирана и изследователската теза, която се отстоява и защитава успешно в дисертационния труд, а именно: *„необходими са законодателни промени, които да синхронизират в по-голяма степен изискванията на българската нормативна уредба с европейската Директива „Платежоспособност II“, с оглед възможностите за оптимизиране размера на заделяните от застрахователите застрахователно-технически резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и подобряване на тяхната платежоспособност“*.

В изложението на дисертационния труд са изложени „горещи“ проблеми, които стоят пред застрахователните дружества, както и съществени въпроси на които все още теорията и практиката не е дала еднозначен отговор. Изключително високо следва да се оценят дадените от автора отговори на изследваните проблеми и поставените въпроси, както и отправените предложения за тяхното решаване и евентуалните ограничения в това отношение.

Докторантът е показал изключително добри умения за самостоятелно научно изследване, чрез осмисляне на съществуващите практически методи за заделянето на техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите и аргументирано предлага собствени

доказателства в подкрепа на защитаваната теза, че са необходими законодателни промени, които да синхронизират в по-голяма степен изискванията на българската нормативна уредба с европейската Директива „Платежоспособност II“.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Представената дисертация има ясно изразена практическа значимост, базирана на авторовите изследвания в конкретната област. Добре изградената монолитна структура на съдържанието е позволила на докторанта да развие теоретичните, методологичните и практико-приложните трактовки в логически обвързана последователност и разбираемост на иначе сложната материя и терминология на разглежданата проблематика за заделянето на техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите в контекста на изискванията на Директивата „Платежоспособност II“.

Дисертационния труд се характеризира с високо ниво на познаване на материята и научна логика в представянето на изследователските резултати. Налице е адекватна емпирична аргументация в защита на тезата и предлаганите иновативни решения по разглежданата проблематика, а именно конкретни промени в съществуващата нормативна уредба и по-конкретно Наредба № 53 на КФН, както и нейното адаптиране към съществуващите европейски практики по отношение формирането от застрахователите на отделните видове резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

3. Мнение до колко авторефератът отразява точно и пълно труда

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията, като съдържа в себе си необходимата информация и акценти от проведеното изследване. В него коректно и цялостно е представена дисертацията, приносните моменти и основните изводи в текста.

III. Научни и научно приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационен труд се съдържат научно-приложни резултати с характер на приноси, а именно:

- Изследваните фактори, които оказват влияние върху размера на застрахователно-технически резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

- Изследване на проблемите, произтичащи от паралелното използване от страна на застрахователните дружества на две различни по своята същност методики за изчисление на застрахователно техническите резерви.

➤ Оценка на ефектът от едновременното прилагане на двете методики за изчисление на необходимия размер на застрахователно-техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, описани в Наредба № 53 на КФН и техническата спецификация на Директивата на ЕС „Платежоспособност II“, върху баланса на застрахователните дружества.

➤ Дадените аргументирани предложения за оптимизиране на застрахователно-техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите чрез конкретно адаптиране на българската нормативна уредба към европейското законодателство.

➤ Формулираните аргументирани предложения за оптимизиране на застрахователно-техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите чрез използването на електронни технологии, нови инвестиционни решения и иновативни методи за контрол, по отношение сключването и поддържането на застрахователните договори.

Намирам, че така формулираните и представени приноси имат съществена практическа значимост. Убеден съм, че те допринасят за генерирането на нови идеи и за практическа приложимост в областта на застраховането. Същите могат да се характеризират като развитие на теорията и практиката в една специфична област, а именно актюерството.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

След подробното ми запознаване с представения дисертационен труд не установих наличието на съществени пропуски, неточности или противоречия. Затова смятам, че дадените от мен препоръки не оказват влияние върху общата ми положителна оценка и не омаловажават научните постижения на докторант Павел Димитров. Бележките ми имат по-скоро препоръчителен характер за бъдещите му изследвания и научна работа в тази област на науката, а именно да:

➤ Използва вътрешен модел за изчисляване на платежоспособността, предвид специфичната структурата на застрахователния портфейл на ЗК „Лев Инс“ АД и да анализира отделните позиции в баланса при използване на стандартна формула и вътрешен модел.

➤ Изследва влиянието на различните видове презастрахователни договори, включително и на Clean Cut презастрахователните договори, върху капиталовото изискване за платежоспособност и заделяните от дружеството резерви по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

Някой схеми и таблици, макар и много грижливо и обосновано изработени, биха могли да се експлоатират по задълбочено от докторанта.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният за защита дисертационен труд на докторант Павел Димитров представлява авторски научен текст, съдържащ достатъчен набор от анализи, приносни моменти и авторови изводи, доказващи научните и интерпретативни възможности на автора.

Докторантът отлично познава не само научната литература и постижения в тази област, но и самата застрахователна практика. Богатият му опит като актюер, а в последствие и на изпълнителен директор на едно от водещите застрахователни дружества на пазара му е позволило да напише сериозен проблем, какъвто е формирането на застрахователно техническите резерви по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, да намери и да предложи адекватни решения на съществуващите проблеми в тази област. Подхождайки критично, на базата на задълбочен анализ и емпирични доказателства той съумява да докаже необходимостта от промяна в нормативната база, като е изложил нейните слабости и несъвършенства и е аргументирал правилно резултатите на своето научно изследване. Резултатите от изследването са представени логично, разбираемо и нагледно. Считам, че изводите и препоръките от дисертационния труд следва да бъдат разгледани и взети под внимание от Комисията за финансов надзор и да намерят практическа реализация, решавайки редица от съществуващите проблеми пред застрахователите, предлагащи застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите.

На база посочените положителни резултати, както и характера на критичните ми бележки в качеството им на препоръки в процеса на бъдещата научно–изследователска дейност, с пълна убеденост и с чувство на отговорност предлагам почитаемото научно жури единодушно да гласува за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Павел Валериев Димитров по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (застраховане)“.

София
14.08.2018 г.

Изготвил становището:.....
/доц. д-р Жельо Христозов/